

development of an integral personality of a specialist and his personal qualities that are formed to some extent in the process of a constant self-improvement.

The unity of the process of social competence development with processes of self-education and self-improvement of student youth are substantiated that encourage self-improvement, self-development, student activity to receive and enlarge knowledge independently, desire to get education at all times.

Forms and methods of work with students are provided which should be included to educational process of the higher educational establishment with a purpose to improve student social and professional competence development.

Key words: competence, professional competence, educational process of the higher educational establishment, self-improvement, self-education.

Отримано 3.04.2015 р.

УДК 378: 37.013:42(043.3)

Н. В. Синюк
nvs1977@mail.ru

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ПРОЕКТУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ЯК УМОВА УСПІШНОЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ В ГАЛУЗІ ПРОФІЛАКТИКИ АДИКЦІЙ

Синюк Н. В. Організація самостійної волонтерської проектувальної діяльності майбутніх соціальних педагогів як умова успішної соціально-педагогічної роботи в галузі профілактики адикцій. У статті проаналізовано організацію волонтерської діяльності майбутніх соціальних педагогів як потужний стимул розвитку їх професійно-особистісної компетентності для профілактичної роботи з учнями, які схильні до адиктивної поведінки. Розглянуто комплекс профілактичного впливу на учнів, які схильні до адикцій. У практичному аспекті волонтерська діяльність майбутніх соціальних педагогів у загальноосвітніх закладах передбачала розробку та впровадження певного типу (дослідного, творчого, інформаційного) соціально-педагогічного проекту. Були вдосконалені дослідницькі, проектувальні, менеджерські, комунікативні та організаційні вміння студентів-волонтерів через розробку проектів, які стосуються профілактики

адиктивної поведінки учнів. Наші спостереження за студентами-волонтерами, які брали участь у розробці соціально-педагогічних проектів, дали можливість констатувати суттєві особистісні позитивні зміни, зокрема стала помітною позитивна динаміка цінностей, норм, установок, опанування нових процедур, зміна відносин з оточуючими людьми, а самостійна розробка соціально-педагогічних проектів мала у собі стимул до самовдосконалення.

Ключові слова: волонтерство, профілактика адикцій, самостійна проектувальна діяльність, проектування, соціальні проекти, позитивна мотиваційна установка.

Сынюк Н. В. Организация самостоятельной волонтерской проектировочной деятельности будущих социальных педагогов как условие успешной социально-педагогической работы в области профилактики аддикций. В статье проанализировано организацию волонтерской деятельности будущих социальных педагогов, как мощного стимула развития их профессионально-личностной компетентности для профилактической работы с учащимися, которые подвержены аддиктивному поведению. Рассмотрен комплекс профилактического воздействия на учащихся, склонных к аддикциям. В практическом аспекте волонтерская деятельность будущих социальных педагогов в общеобразовательных учреждениях предусматривала разработку и внедрение определенного типа (исследовательского, творческого, информационного) социально-педагогического проекта. Во время разработки проектов, касающихся профилактики аддиктивного поведения учащихся, были усовершенствованы исследовательские, проектировочные, менеджерские, коммуникативные и организационные умения студентов-волонтеров. Наши наблюдения за студентами-волонтерами, которые принимали участие в разработке социально-педагогических проектов, позволили констатировать существенные личностные положительные изменения, в частности стала заметной положительная динамика ценностей, норм, установок, освоение новых процедур, изменение отношений с окружающими людьми, а самостоятельная разработка социально-педагогических проектов стимулировала самосовершенствование.

Ключевые слова: волонтерство, профилактика аддикций, самостоятельная проектировочная деятельность, проектирование, социальные проекты, положительная мотивационная установка.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Проблема формування готовності майбутніх соціальних педагогів до профілактики адиктивної поведінки учнів підсилюється суперечностями між: потребою

впровадження інноваційних підходів у підготовку фахівців до профілактики адиктивної поведінки в сучасних умовах загальноосвітніх навчальних закладів і відсутністю практичного інструментарію та методичного забезпечення навчально-виховного процесу підготовки майбутніх соціальних педагогів; професійною потребою проведення шкільним соціальним педагогом профілактики адиктивної поведінки учнів і недостатнім рівнем фахової компетентності у цьому виді діяльності. Зазначені суперечності та необхідність їх розв'язання, а також соціальна значущість і актуальність проблеми обумовили вибір теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми. У напрацюваннях О. Безпалько, І. Зверєвої, А. Капської, Л. Міщик, В. Поліщук та ін. висвітлено теоретико-практичні аспекти професійної підготовки фахівців соціально-педагогічної сфери у вищому навчальному закладі. Праці Р. Аріфуліної, В. Гетман, Н. Пихтіної, О. Тютюнник, Т. Чеснокової присвячено підготовці майбутніх фахівців до профілактики адикцій. Суттєвий внесок у вивчення адиктивної поведінки зробили зарубіжні науковці (А. Аменд, М. Гріфіш, Н. Залигін). В Україні питання адиктивної поведінки та її профілактики активно досліджуються М. Баразміною, П. Гусаком, Н. Заверико, Г. Золотовою, Р. Козубовським, О. Ліщинською, Н. Максимовою. Основні методологічні напрямки покращення соціально-педагогічної роботи в школі з профілактики адикцій відображено в роботах Є. Аверіної, О. Балакіревої, С. Болтівець, О. Виходцевої, І. Корнієнко, О. Колеснікової, В. Панка, Н. Пихтіної, О. Соловійової та ін. Однак, ще й нині наявний певний дефіцит практичних напрацювань із питань, які безпосередньо стосуються професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики адиктивної поведінки учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Метою статті є визначення того, що організація самостійної волонтерської проектувальної діяльності майбутніх соціальних педагогів є умовою успішної соціально-педагогічної роботи в галузі профілактики адикцій, а також сприяє розвитку мотиваційних, вольових та ціннісних складових особистості майбутнього фахівця соціально-педагогічної сфери.

Виклад основного матеріалу дослідження. Упровадження організації самостійної волонтерської проектувальної діяльності майбутніх соціальних педагогів зумовлено тим, що успішність соціально-педагогічної роботи з дітьми в галузі профілактики адикцій залежить від самостійності соціальних педагогів. Це матиме вплив на активний вибір студентами своєї професійної позиції, цілей і засобів професійної діяльності, впливатиме на самовизначення фахівців, а також стимулюватиме усвідомлення ними власної ролі в галузі профілактики адиктивної поведінки учнів. У нашому баченні студент у якості волонтера матиме змогу вести самостійну проектувальну діяльність, що розвиватиме ціннісні орієнтації та установки майбутніх соціальних педагогів на професійну діяльність щодо профілактики адикцій, а тому впливатиме на

формування показників готовності. Робота студентів у волонтерській групі та організація ними самостійної проєктувальної діяльності позитивно впливатиме на пізнавальну активність, здатність до прийняття особистої відповідальності за результат діяльності, підвищуватиме рівень загальної професійної компетентності особистості.

У своєму дослідженні ми виходили з того, що *волонтерство* – «добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги» [2, с. 124]. Зазначимо, що у нашій країні розвиток волонтерського руху безпосередньо зумовлений зростаючою кількістю соціальних проблем, у вирішенні яких при сучасній економічній ситуації волонтери є незамінними. Саме студент як безкорисливий волонтер, у нашому баченні, допоможе відродженню ціннісних орієнтирів учня і сприятиме підвищенню значимості здорового способу життя.

Нині ВНЗ повинні бути зорієнтовані на якісну підготовку фахівців, здатних надавати професійну допомогу дітям щодо профілактики адикцій [7, с. 77]. Виходячи з такої аргументації особливої актуальності набуває волонтерський рух, як суспільно корисна діяльність, що спрямована на поліпшення соціальної ситуації у загальноосвітніх закладах та позитивні суспільні перетворення у галузі профілактичної діяльності адиктивної поведінки школярів. Такими активними волонтерами і повинні бути майбутні соціальні педагоги.

Волонтерська діяльність, як зазначають науковці [1; 4; 8], сприяє розвитку мотиваційних, вольових та ціннісних складових особистості майбутнього фахівця соціально-педагогічної сфери. Високий рівень особистісної готовності до волонтерської діяльності знижує ризик виникнення професійної деформації та синдрому емоційного вигорання, а також істотно підвищує ефективність соціально-педагогічної діяльності всіх учасників волонтерської групи. Саме тому організація волонтерської діяльності майбутніх соціальних педагогів виступає потужним стимулом розвитку їх професійно-особистісної компетентності для профілактичної роботи з учнями, які схильні до адиктивної поведінки.

Студенти-волонтери залучалися нами до волонтерської роботи на підставі особистого рішення та власної ініціативи в позанавчальний час. У процесі організації експериментального дослідження ми стимулювали студентів до волонтерської допомоги через об'єднання їх у волонтерські групи по 4 особи та закріплення їх за конкретними загальноосвітніми навчальними закладами, де є учні, які схильні до адикцій. З усіма навчальними закладами були підписані угоди про співпрацю на основі волонтерської діяльності. Практична робота студентів-волонтерів у загальноосвітніх навчальних закладах, яка спрямована на профілактику адиктивної поведінки учнів впливала на:

– уміння студентів самостійно проводити комплексний пошук та аналіз інформації про учнів, що схильні до адикцій, в контексті конкретної життєвої ситуації;

– розвиток у студентів мовної культури, здатності грамотно та логічно викладати свої думки та організація партнерського спілкування і толерантної поведінки з учнями, які мають адиктивну поведінку;

– формування у майбутніх фахівців стресостійкості, емоційної стабільності, саморегуляції, здатності конструктивно вирішувати професійні та життєві завдання;

– підвищення у студентів рівня усвідомлення системи соціальних та особистісних цінностей, цілей, смислових установок, громадянської позиції, а також формування у них особистісної креативності як адаптаційного ресурсу та умови ефективної волонтерської діяльності.

На основі використання напрацювань Т. Лях [4] студенти в якості волонтерів виступали активними суб'єктами соціально-педагогічної роботи та здійснювали самостійну проєктувальну діяльність в інформаційно-просвітницькому, рекреативному, соціально-рекламному напрямках у галузі профілактики адиктивної поведінки школярів, співпрацюючи при цьому із соціальним педагогом, практичним психологом та класним керівником того класу, за яким вони були закріплені.

Організація волонтерської діяльності студентів в загальноосвітніх навчальних закладах складалася із наступного комплексу профілактичного впливу:

1. Просвітництво, цілями цієї діяльності було формування в учнів та педагогічного колективу навчального закладу позиції активних співучасників профілактичних програм на основі застосування сучасних методів і технологій профілактичної роботи.

2. Формування технологічного потенціалу профілактичної діяльності в освітньому середовищі (розробка методичного забезпечення профілактичних заходів в освітньому закладі). Цей вид діяльності забезпечував розробку методичного і технологічного матеріалу в конкретному загальноосвітньому навчальному закладі.

3. Розробка комплексної проєктно-організаційної програми профілактичної діяльності в освітньому середовищі конкретного загальноосвітнього закладу.

4. Стимулювання розвитку особистісного потенціалу самих учнів та педагогів для вирішення завдань профілактики. Основною метою даної діяльності є підвищення обізнаності та вдосконалення арсеналу знань та умінь з профілактичної роботи та включення школярів у активну діяльність.

5. Моніторинг ситуації та моніторинг реалізації профілактичних заходів. Цілями даної діяльності виступав аналіз цільових груп, факторів ризику в соціальному оточенні та характеристика освітнього середовища,

на основі якого формуються програми профілактичної роботи та здійснювався аналіз результатів реалізації профілактичної роботи.

У практичному аспекті організація діяльності волонтерських студентських груп передбачала:

- наявність чіткого змісту роботи щодо профілактики адикцій школярів та визначення конкретних завдань діяльності, які необхідно виконати у конкретному загальноосвітньому навчальному закладі;

- спрямованість студентів-волонтерів на самостійне проектування профілактичних заходів та розробку соціальних проектів;

- здійснення цілеспрямованого керівництва за діяльністю волонтерів зі сторони викладача, а також шкільного соціального педагога.

Під час проектування профілактичної діяльності студенти-волонтери самостійно: вивчали нормативно-правові документи, що регламентують діяльність волонтерських організацій; використовували Інтернет-ресурси з метою вивчення передового досвіду організації волонтерської діяльності з учнями як в Україні, так і за кордоном; розробляли соціально-педагогічні проекти в галузі профілактики адиктивної поведінки учнів.

За визначенням М. Шакурової, проектування – це створення суб'єктом моделі майбутньої діяльності, що включає уявлення про стадії, етапи цілеспрямованої зміни об'єкта від початкового стану до бажаного [9, с. 240]. Робота над проектами дозволяє організовувати дослідницьку діяльність майбутніх фахівців, сприяє підвищенню самостійності, розвитку комунікабельності. Цінність проекту, який самостійно розробляють майбутні соціальні педагоги, визначається його освітнім потенціалом, можливістю включити учнів у найрізноманітніші види діяльності, що забезпечують не тільки розширення їх кругозору, життєвого досвіду щодо профілактики адиктивної поведінки. На основі самостійного проектування студенти-волонтери мають змогу створити нові, оригінальні продукти діяльності.

Результатом проектувальної діяльності майбутніх соціальних педагогів були проекти. На основі напрацювань фахівців [1; 5] встановлено, що проекти мають вагомий позитивний ефект щодо організації профілактики адикцій під час волонтерської діяльності студентів в учнівському середовищі. У практичному аспекті з метою якісного виконання проектів ми ознайомили студентів-волонтерів із основними підходами, яких вони мають дотримуватися, самостійно проектуючи свою діяльність:

1. Проекти складаються таким чином, щоб сприяти ліквідації або зменшенню відомих «факторів ризику», які мають вплив на розвиток адикцій.

2. Проекти повинні бути націлені на всі форми адиктивної поведінки, в тому числі на вживання тютюну, алкоголю, наркотичних речовин, Інтернет-залежність та інші види адикцій.

3. Проекти у галузі профілактики адиктивної поведінки учнів загальноосвітніх закладів повинні включати практичні заходи щодо:

- посилення в учнів особистих переконань проти адиктивної поведінки і формування негативного ставлення до вживання адиктивних речовин;

- розвиток навичок відмови від адиктивних речовин в ситуаціях, коли їх пропонують;

- навчання соціальним навичкам (комунікабельності, впевненості в собі, самоповазі, ефективній взаємодії з оточуючими як однолітками, так і з дорослими) та усвідомлення необхідності досягнення позитивних життєвих цілей та побудови життєвих перспектив.

4. У профілактичних проектах для школярів перевагу необхідно віддавати інтерактивним способам роботи (моделюванню ситуацій, рольовим іграм, дискусіям, мозковим штурмам), а не дидактичним інформаційно-освітнім методам.

5. Диференційованість профілактичних проектів повинна залежати від віку учасників, гендерного складу, контингенту (не мають досвіду прийому адиктивних речовин, «експериментаторами», проблемними споживачами адиктивних речовин), культурних та освітніх особливостей загальноосвітніх навчальних закладів освітнього закладу.

У практичному аспекті волонтерська діяльність майбутніх соціальних педагогів у загальноосвітніх закладах передбачала розробку та впровадження певного типу (дослідного, творчого, інформаційного) соціально-педагогічного проекту. Причому студенти самостійно обирали тип свого проекту. Для нашого дослідження інтерес становить конкретна логіка проектування, запропонована К. Нікітіною [6]. Виходячи з напрацювань авторки ми наголошували студентам на тому, що дослідницькі проекти за своїм характером повинні нагадувати наукове дослідження, мати логічний виклад і включати в себе: визначення актуальності та ступеня розробленості проблеми, об'єкта і предмета, мети дослідження, завдання, методології та методики вивчення проблеми; збір та аналіз інформації, розробку практичних рекомендацій. Тоді як творчі проекти спрямовані на розробку нових оригінальних ідей, продуктів спільної діяльності, поданих у творчій формі (творчий звіт, відеолекторії, театралізації, спортивні ігри, соціально-педагогічні подорожі), припускають максимально вільний і нетрадиційний підхід до оформлення результатів. Інформаційні проекти спрямовані на збір необхідної інформації щодо сутності та профілактики адикцій. Розробка цього типу проекту пов'язана з пошуком інформації в різних джерелах: монографіях, журнальних статтях, газетних публікаціях, електронних базах даних, за допомогою соціологічних опитувань [6, с. 49].

При розробці майбутніми соціальними педагогами-волонтерами соціально-педагогічних проектів з профілактики адиктивної поведінки учнів загальноосвітніх навчальних закладів ми опиралися на поради

М. Шакурової [9, с. 242-244]. Одним із організованих та впроваджених студентами-волонтерами був соціально-педагогічний проект на тему «Жити здоровим!». Результатом проекту стала узагальнена, систематизована і подана в творчій формі інформація щодо: актуальності розробки та впровадження проекту; мети та завдань проекту; поширеності проекту та цільової групи; ресурсів проекту; основних етапів впровадження; рівня реалізованості; очікуваних результатів; методів та технологій проекту.

Метою соціально-педагогічного проекту, як зазначає І. Колеснікова [3, с. 117], стає ініціювання за допомогою педагогічно організованих дій процесу, здатного привести до позитивних змін в соціальному середовищі і особистості школярів які схильні до адиктивної поведінки. Педагогічний потенціал соціально-педагогічних проектів спрямований на соціалізацію його учасників, їх адаптацію до існуючих умов; на формування уміння продуктивно взаємодіяти з навколишнім соціальним простором. Під час підготовки студентів до участі у соціально-педагогічних проектах, ми опиралися на такі два етапи проектування:

1. Моделювання, що передбачає розробку цілей (загальної ідеї) створення конкретних ситуацій та основних шляхів їх досягнення.

2. Конструювання, яке передбачає деталізацію створеного проекту для застосування в конкретних умовах для реальних учасників.

Через розробку проектів, які стосуються профілактики адиктивної поведінки учнів, студенти-волонтери вдосконалюють певні види вмінь, а саме:

– дослідницькі (самостійно генерувати ідеї, самостійно знайти відсутню інформацію, знаходити декілька варіантів вирішення проблеми, висувати гіпотези, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки);

– проектувальні (колективного планування, взаємодопомоги в групі для вирішення загальних завдань, ділового партнерського спілкування, знаходити і виправляти помилки в роботі своїх колег);

– менеджерські (планувати діяльність, час, ресурси, вести аналіз власної діяльності, використовувати різні засоби наочності при виступі);

– комунікативні (вступати в діалог, задавати запитання, вести дискусію, відстоювати свою точку зору, знаходити компроміс, впевнено тримати себе під час виступів);

– організаційні (працювати з колективом дітей, реалізовувати проект у практичну діяльність).

Наші спостереження за студентами-волонтерами, які брали участь у розробці соціально-педагогічних проектів, надають можливість констатувати суттєві особистісні позитивні зміни, зокрема стала помітною позитивна динаміка цінностей, норм, установок, опанування нових процедур, зміна відносин з оточуючими людьми. Самостійна розробка соціально-педагогічних проектів має у собі стимул до самовдосконалення.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Вирішуючи професійні завдання різного ступеня складності при написанні проектів, студенти опиралися на теоретичні знання та вміння, отримані у процесі теоретичної освіти, різних видів практик і самостійної роботи. У процесі розробки соціально-педагогічного проекту «Жити здоровим!» у майбутніх соціальних педагогів розвивалося логічне мислення, формувалася система інтелектуальних і творчих умінь та навичок у галузі самоосвіти. Крім того, проектна діяльність студентів-волонтерів, яку вони самостійно здійснюють у загальноосвітніх закладах з профілактики адиктивної поведінки школярів була одним із способів розвитку професіоналізму та творчого підходу до реалізації у майбутньому професійної діяльності. Відповідно до вищевикладеного, ми вважаємо, що організація самостійної волонтерської проектувальної діяльності майбутніх соціальних педагогів набуває особливу наукову і практичну значимість при їх підготовці до роботи з учнями, які схильні до адиктивної поведінки, формує у студентів позитивну мотиваційну установку стосовно майбутньої діяльності в галузі профілактики адикцій. **Перспективою подальших розвідок** є організація самостійної проектувальної діяльності майбутніх соціальних педагогів у сфері профілактики девіантної та деліквентної поведінки учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Балакірева, О. М. Моніторинг соціальних проектів і програм / О. М. Балакірева // Соціальна робота в Україні на початку XXI століття: проблеми теорії і практики : матеріали доповідей на Міжнародній науково-практичній конференції 29-31 жовтня 2002 р. / ЧДІЕУ.– К.: ДЦССМ, 2002. – Частина 2. – С. 241-242.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. – 2-ге видання / за заг. ред І. Д. Звереві. – Київ, Сімферополь: Універсам, 2013. – 536 с.
3. Колесникова, И. А. Педагогическое проектирование : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / М. П. Горчакова-Сибирская, И. А. Колесникова. – М.: Академия, 2005. – 288 с.
4. Лях, Т. Л. Методика організації волонтерських груп : навч. посіб. / Т. Л. Лях. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 160 с.
5. Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проектів / О. О. Яременко, О. Р. Артюр, О. М. Балакірева [та ін.]. – К.: ДЦССМ, 2002. – 132 с.
6. Никитина, Л. Е. Социальный педагог в школе / Л. Е. Никитина. – М.: Академический проект, 2003. – 112 с.
7. Пономарева, Г. Ф. Реформирование высшего образования : ключевые вопросы, направления развития / Г. Ф. Пономарева // Современный научный вестник. Серия: Педагогические науки. Физическая культура и

- спорт : научно-теорет. и практ. журнал / отв. ред. Екимов С.В. – Белгород, 2013. – Вип. № 28 (167). – С. 20-26.
8. Технология волонтерской деятельности в социальной сфере : учебно-метод. комплекс / под ред. С. Н. Малявина. – СПб.: Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2008. – 199 с.
 9. Шакурова, М. В. Методика и технология работы социального педагога: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / М. В. Шакурова. – М.: Академия, 2002. – 272 с.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Balakirjeva, O. M. Monitoryng social'nyh proektiv i program / O. M. Balakirjeva // Social'na robota v Ukrai'ni na pochatku XXI stolittja: problemy teorii' i praktyku: materialy dopovidej na Mizhnarodnij naukovo-praktychnij konferencii' 29-31 zhovtnja 2002 r. / ChDIEU.– K.: DCSSM, 2002. – Chastyna 2. – S. 241–242.
2. Encyklopedija dlja fahivciv social'noi' sfery. – 2-ge vydannja / za zag. red I. D. Zvjerjevoi'. – Kyi'v, Simferopol': Universam, 2013. – 536 s.
3. Kolesnikova, I. A. Pedagogicheskoe proektirovanie: ucheb. posobie dlja stud. vyssh. ucheb. zavedenij / M. P. Gorchakova-Sibirskaja, I. A. Kolesnikova. – M. : Akademija, 2005. – 288 s.
4. Ljah, T. L. Metodyka organizacii' volonters'kyh grup : navch. posib. / T.L.Ljah. – K.: Kyi'vs'k. un-t imeni Borysa Grinchenka, 2010. – 160 s.
5. Naukovyj suprovid, monitoryng ta ocinka efektyvnosti social'nyh proektiv / O. O. Jaremenko, O. R. Artjur, O. M. Balakirjeva [ta in.]. – K.: DCSSM, 2002. – 132 s.
6. Nikitina, L. E. Social'nyj pedagog v shkole / L. E. Nikitina. – M.: Akademicheskij proekt, 2003. – 112 s.
7. Ponomareva, G. F. Reformirovanie vysshego obrazovanija : kljuचेvye voprosy, napravlenija razvitija / G. F. Ponomareva // Sovremennyj nauchnyj vestnik. Serija: Pedagogicheskie nauki. Fizicheskaja kul'tura i sport : nauchno-teoret. i prakt. zhurnal / отв. ред. Екимов С.В. – Белгород, 2013. – Вип. № 28 (167). – С. 20–26.
8. Tehnologija volontjorskoj dejatel'nosti v social'noj sfere : uchebno-metod. kompleks / pod red. S. N. Maljavina. – SPb. : Izd-vo RGPU im. A. I. Gercena, 2008. – 199 s.
9. Shakurova, M. V. Metodika i tehnologija raboty social'nogo pedagoga : ucheb. posobie dlja stud. vyssh. ped. ucheb. zavedenij / M. V. Shakurova. – M.: Akademija, 2002. – 272 s.

Synyuk N. V. The organization of independent volunteer designing activities of future social workers as a condition for successful social and educational work in the field of prevention of the addictive behavior. The article analyzes the organization of voluntary activities of the future social workers as a powerful incentive to develop their professional and personal

competencies for preventive work with students who are prone to the addictive behavior. We have considered a set of preventive effects on students who are susceptible to addiction.

In practical aspect the voluntary activities of the future social workers in secondary schools included the development and implementation of a certain type (research, creativity, information) socio-pedagogical project. We have improved research, design, managerial, communication and organizational skills of the volunteer students through the development of the projects related to the prevention of students' addictive behavior. Our observation of volunteer students who participated in the development of social and educational projects have made it possible to ascertain the essential personality positive changes, there has been a positive trend values, norms, attitudes, development of new procedures, changing relationships with others. The self-development of social and pedagogical project was incentive for self-improvement.

Key words: voluntary activities, prevention of the addictive behavior, self-projecting activities, design, social projects, positive motivational setting.

Отримано 20.04.2015 р.

37.015.31:376.42+37

Т. Г. Соловйова
tg_solovyova@rambler.ru

СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВА АДАПТАЦІЯ МОЛОДІ З РОЗУМОВОЮ ВІДСТАЛІСТЮ В УМОВАХ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ЦЕНТРУ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Соловйова Т. Г. Соціально-побутова адаптація молоді з розумовою відсталістю в умовах територіального центру соціального обслуговування. У статті висвітлено актуальність проблеми соціально-побутової адаптації молоді з розумовою відсталістю, яка полягає у тому, що в Україні, незважаючи на те, що намітилася певна позитивна динаміка щодо створення «безбар'єрного» середовища для людей з інвалідністю, права людей з розумовою відсталістю та іншими порушеннями інтелекту залишаються нереалізованими. Інтелектуальний адаптаційний мінімум для самостійного проживання останнім часом значно зріс і проблемою стала навіть адаптація осіб з субнормальним розумовим рівнем. Молодь з